

VLAANDEREN
CIRCULAIR

VLAANDEREN CIRCULAIR

2022, VERSPREIDING, VERDIEPING, ACTIE!

Vlaanderen Circulair, actieve partnerschappen die de circulaire economie vormgeven

INTRO

Je merkte het vast ook. 2022 was een bijzonder jaar voor de circulaire economie in Vlaanderen. Circulair ondernemen verspreidt zich over Vlaanderen en dringt steeds dieper door in alle sectoren. Kleine ondernemingen, lokale besturen, onderwijsinstellingen, financiële organisaties, ... ze zoeken steeds vaker naar circulaire oplossingen. Precies die versnelling en verruiming is noodzakelijk om circulariteit mainstream te maken. Om denken en handelen te veranderen. Bij bedrijven, overheden en burgers. Binnen het ambitieus partnerschap Vlaanderen Circulair, trekken partners uit de financiële wereld, social profit, onderzoeksinstituten, bedrijfsleven en overheden aan de kar van de circulaire transitie. Met succes. Ook in 2022 initieerden we nieuwe initiatieven en diepten we partnerschappen uit. Met een groeiend netwerk zetten we circulariteit hoog op de agenda en zullen we de komende jaren steeds grotere stappen vooruit kunnen zetten. Dit verslag zoomt in op de hoogtepunten die we samen realiseerden in 2022.

Een droom zonder plan blijft niet meer dan een droom.
Een droom mét een plan, dat worden doelen.
Om die doelen te bereiken, heb je doeners nodig, die doén.
Dat doen, doe je met kleine stapjes per keer, eerst het laaghangend fruit tot de inzichten en ervaringen je brengen tot een hoger level.
De drive start vanaf dat je voelt dat het niet (meer) klopt en start met het anders te doen. Het belangrijkste daarin is gewoon beginnen.
Dat is precies het commitment van het partnerschap Vlaanderen Circulair: de circulaire doelen nastreven, stapsgewijs en in een rollend programma.
Mijn welgemeende dank aan de talrijke doeners die zich hiervoor met veel enthousiasme inzetten. Indien we op dezelfde wijze in 2023 verder gaan zullen we in 2023 een belangrijke stap zetten in de transitie naar een meer circulair Vlaanderen.

Paul de bruycker, voorzitter van de stuurgroep Vlaanderen Circulair
opening van de Circular State of the Union 25 april '22

BREED GEDRAGEN PARTNERSCHAP, GEORGANISEERD IN ZES WERKAGENDA'S

Netwerk

De circulaire omslag is een te groot project om in de mand van één team of organisatie te leggen. Om circulariteit mainstream te maken, hebben we veel handen en veel verschillende soorten expertise nodig.

Daarom is het partnerschap Vlaanderen Circulair georganiseerd in zes thematische werkagenda's: circulair bouwen, chemie/kunststoffen, waterkringlopen, bio-economie, voedselketen en maakindustrie. Deze werkagenda's zijn het resultaat van ruim een jaar voorbereidend en aftastend werk bij publieke en private trekkers en stakeholders. Ze bieden een strategisch kader waaraan tal van partners hun eigen bijdrage kunnen ophangen, maar wat telt is: er is een blik op de toekomst, het thema is afgelijnd, de hiaten zijn in beeld, het werk dat op de plank ligt is benoemd.

We presenteerden de zes werkagenda's tijdens de Circular State of the Union 2022 op maandag 25 april. Onder het goedkeurende oog van Vlaams Minister van Economie en Innovatie ondertekenden toen maar liefst 100 geëngageerde organisaties de engagementsverklaring voor de circulaire transitie in Vlaanderen. Ze markeerden daarmee de officiële start van de werkagenda's.

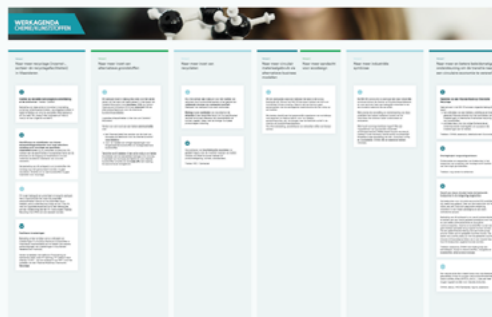
➦ [Raadpleeg hier alle presentaties en werkagenda's](#)

➦ [Wil je ook deelnemen aan deze partnerschappen? Kijk snel hier](#)

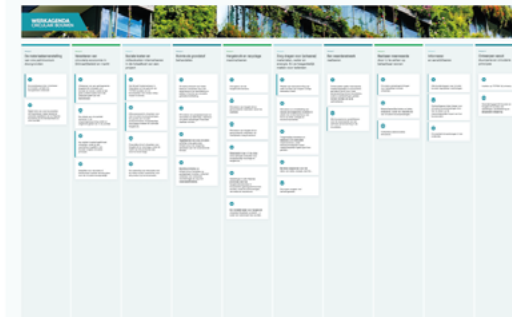

De werkagenda Bio-economie bouwt de strategische basis uit die het (circulaire) potentieel van de Vlaamse bio-economie ten volle realiseert.

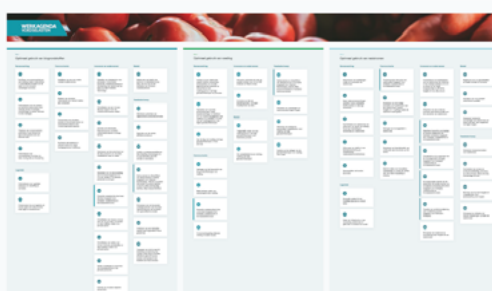
De werkagenda Chemie/Kunststoffen helpt Vlaanderen naar een internationaal toonaangevende circulaire hub voor chemie en kunststoffen te evolueren.

De werkagenda Circulair Bouwen geeft vorm aan een toekomst waarin kwaliteitsvol wonen, werken en leven vooropstaat. Voor iedereen. En met respect voor mens en milieu.

De werkagenda maakindustrie wil de productie van elektronica, machines, textiel voor consumenten en technisch textiel circulair maken.

De werkagenda Voedselketen gaat voor een verlaging van de materiaalvoetafdruk en milieudruk van de agrovoedingsketen, terwijl het economische belang van het systeem in Vlaanderen minstens gelijk blijft. Dit door een optimaal gebruik van biogrondstoffen, voedselproducten en reststromen.

De werkagenda Waterkringlopen gaat voor een versnelde toepassing van de principes van circulaire economie binnen het waterlandschap in Vlaanderen: waterverbruik verminderen, de juiste kwaliteit voor de juiste toepassing, water meermaals gebruiken waar mogelijk.

HEFBOMEN VERBINDEN DE UITDAGINGEN IN DE WERKAGENDA'S

Om de werkagenda's te ondersteunen en de krachten te bundelen bij de aanpak van complexe uitdagingen, is er een trekkerschap rond zeven hefboomen opgezet. Hefbomen zijn versnellers die de werkagenda's vooruit helpen. Ze linken gedeelde knelpunten, kansen of goede praktijken in één centrale aanpak.

De initiatieven die daarbinnen genomen worden, komen iedereen ten goede. Kennis en ervaringen delen staat hier dus centraal. De opleiding van circulaire ambassadeurs, deelname aan studentenparticipatietrajecten rond duurzaamheid, de oprichting van sociaal-circulaire hubs die ondernemers en sociale-economiebedrijven ondersteunen, ... Het zijn allemaal initiatieven die in 2022 een invulling gaven aan de hefboomwerking. Een overzicht.

**BELEIDS-
INSTRUMENTEN**

**CIRCULAIR
AANKOPEN**

COMMUNICATIE

FINANCIERING

**INNOVEREN &
ONDERNEMEN**

**JOBS &
VAARDIGHEDEN**

ONDERZOEK

HEFBOOM BELEIDSINSTRUMENTEN

TREKKERS: DENUO EN TEAM VLAANDEREN CIRCULAIR

Het lokale, Vlaamse, federale en Europese beleid biedt vandaag al veel opportuniteiten, maar minstens even veel belemmeringen voor wie wil bouwen aan een circulaire economie in Vlaanderen.

Binnen de Hefboom Beleidsinstrumenten zetten we in op de uitdagingen die op juridisch vlak uit de vele experimenten naar voor komen en op de opportuniteiten die Europese, federale en Vlaamse regelgeving kunnen bieden. Het uitrollen van het Intra-Belgische Platform, de oprichting van het doe-netwerk Lokaal Circulair en de benoeming van Vlaanderen als CCRI Pilot zijn daar uitstekende voorbeelden van.

We gaan aan de slag met transversale, maar concrete uitdagingen. Zo zal de studie rond preventie in de kaderrichtlijn afvalstoffen handvaten bieden voor het beleid van de toekomst.

Aarnout Ecker – DENUO
trekker Hefboom beleidsinstrumenten

Onderzoek

HET NIEUWE EU-ACTIEPLAN VOOR DE CIRCULAIRE ECONOMIE NADER BEKEKEN

Het [Actieplan Circulaire Economie](#) stelt dat een versnelde transitie van een lineaire naar een circulaire economie nodig is om de doestelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 te kunnen realiseren. De EU heeft als doel om op korte termijn een economische groei te realiseren en tegelijkertijd de afvalproductie te verminderen, hetgeen vandaag nog veraf is.

Deloitte werd aangesteld om de Kaderrichtlijn Afval (KRA) van 2008 te herbekijken met een sterke focus op afvalpreventie. Het resultaat is een visiedocument over de toekomstige rol van afvalpreventie in de Europese Unie en kwam tot stand op basis van uitgebreide consultaties van erkende Belgische en Europese afval-experten over de toekomst van preventie in combinatie met een literatuurstudie.

Project

Netwerk

Publicatie

DOE-NETWERK LOKAAL CIRCULAIR ZET LOKALE BESTUREN IN BEWEGING

Lokale besturen spelen een belangrijke rol in de transitie naar een circulaire samenleving. Om hen te ondersteunen, richtten we een gloednieuw doe-netwerk op: Lokaal Circulair. Het doe-netwerk nodigt steden en gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, POM's en provincies uit om hun rol in de circulaire economie te definiëren, van elkaar te leren, een bestaande aanpak te verdiepen of nieuwe circulaire projecten op touw te zetten. Meer dan 80 lokale en regionale beleidsmakers sloten zich reeds aan.

In februari gaven we de aftrap met een [enquête](#) om te peilen naar de noden van de doelgroep.

➔ [Maak kennis met Lokaal Circulair](#)

De resultaten werden in juni voorgesteld tijdens provinciale bijeenkomsten, en zetten aan tot actie

10 lokale besturen krijgen **begeleiding** van onze partner Möbius om een circulair pilootproject op de rails te zetten of een circulaire beleidsstrategie uit te werken.

Daarnaast zetten we een **verdiepende werking** op rond drie thema's die hoog op de agenda staan bij veel lokale besturen: circulair aankopen, circulaire stadsontwikkeling en monitoring. Tenminste 20 verschillende steden en gemeenten nemen deel aan deze **communities of practice** (CoP's).

INTRA-BELGISCH PLATFORM

Het intra-Belgisch Platform is het forum en overlegorgaan bij uitstek rond circulaire economie tussen de verschillende gewesten en het federaal niveau. Een platform om goede praktijken en kennis te delen en in complementariteit aan knelpunten te werken. In 2022 werd het intra-Belgisch Platform voorgezeten en uitgerold door transitie-manager Brigitte Mouligneau.

Er zijn 4 thematische werkgroepen opgericht;

1. ecodesign, productnormering en businessmodellen,
2. financiering en fiscaliteit,
3. monitoring en indicatoren,
4. juridische belemmeringen voor de circulaire economie.

VLAANDEREN ERKEND ALS CIRCULAIR VOORTREKKER IN EUROPA

In september kregen we te horen dat Vlaanderen een van de uitverkoren pilots is in het Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) van de Europese Commissie. Dit EU-initiatief ondersteunt Europese steden en regio's bij hun transitie naar een circulaire economie. Als CCRI Pilot maken we deel uit van een selecte groep van 13 deelnemers die steun krijgen van het CCRI om circulaire systeemoplossingen uit te werken, deze te implementeren en op te schalen. Zo zal Vlaanderen Circulair als voortrekker bijdragen aan de invoering van circulaire economieënaderingen in heel Europa. Dat we uit meer dan 100 kandidaten gekozen werden, is een erkenning voor al het werk dat we de voorbije jaren samen met al onze partners en doeners verzet hebben. Het zal onze werking – die al op volle toeren draait – een extra boost geven!

[Maak kennis met het CCRI](#)

A woman with curly hair, wearing a light blue jacket, is seen from the side, looking towards a man. The man has dark hair and a beard, wearing a light blue t-shirt with a logo that includes the word 'BIGADE'. They are in a meeting setting with a laptop and other items on a table.

HEFBOOM CIRCULAIR AANKOPEN

TREKKERS: FACILITAIR BEDRIJF EN TEAM VLAANDEREN CIRCULAIR

Aankopen van zowel bedrijven als aanbestedende overheden zijn een belangrijke hefboom om de transitie naar een circulaire economie waar te maken en te versnellen. Door bij het sluiten en uitvoeren van contracten en overheidsopdrachten aandacht te hebben voor de circulaire principes, kunnen belangrijke stappen voorwaarts worden gezet.

Deze hefboom bouwt verder op het duurzame aankoopbeleid van de Vlaamse overheid én op de ervaringen en inzichten van de grote community van de [Green Deal Circulair Aankopen](#).

Het Europese ProCirc project maakt de interactie tussen aankopers over heel Europa makkelijker en de Vlaamse pilootprojecten hebben aangetoond dat het meten van circulariteit weliswaar niet makkelijk, maar wel mogelijk is. In het laatste jaar van ProCirc ligt de nadruk op gedragsverandering, iets waar we ook in Vlaanderen met een nieuwe keuzegids voor wasbare luiers hebben op ingezet.

Het voorbije jaar gebeurde er pionierswerk op het vlak van circulair aankopen waar we de komende jaren de vruchten van gaan plukken. De ervaring die de pioniers opdeden kan andere overheden inspireren om zelf te gaan verkennen en als early adopters circulaire modellen te stimuleren..

Alexander Lemmens – Facilitair Bedrijf,
trekker Hefboom circulair aankopen

Op www.circulairaankopen.be zijn de theorie en de praktijk samengebracht en kunnen aankopers per productgroep voorbeeldbestekken en tools terugvinden.

Dankzij de [linkedingroep](#) delen de aankopers en circulaire aanbieders ook rechtstreeks de mooie voorbeelden en interessante opleidingen.

PROCIRC

Het Interreg North Sea Region ProCirc project kreeg een verlenging van één jaar waarbij de nadruk ligt op veranderingsmanagement binnen de aankooporganisaties en disseminatie. In 2022 werden de eerste resultaten uit de pilootprojecten en 'Communities of Practice' (CoP) gepubliceerd, samen met nieuw ontwikkelde trainingen. In de CoP's komen aanbieders, aankopers en beleidsmedewerkers samen om kennis en ervaring te delen.

De CoP bouw werd geïntegreerd in de actiedagen van de Green Deal en de vraag naar hoe circulaire ambities omschreven kunnen worden in objectieve en vergelijkbare criteria bleek hier één van de belangrijkste uitdagingen. Door interactie met de deelnemers en de onderzoekers van de Proeftuin Circulair Bouwen werd een overzicht van [antwoorden op juridische vraagstukken](#) gepubliceerd.

Binnen de CoP ICT zag het Belgisch leernetwerk voor duurzame aankoop van ICT het levenslicht. Het opzet hiervan is circulaire en eerlijke aanbesteding van ICT bevorderen bij Belgische openbare aanbesteders door kennis en goede praktijken te delen.

In de komende maanden komt het erop aan om het geleerde structureel in te bedden, de kennis te verspreiden en de beleidsadviezen uit te dragen. Een belangrijke partner hierin is het European Circular Economy Stakeholder Platform (ECESP). Meer specifiek de Leadership Circular Procurement, waarin Vlaanderen Circulair de trekker is.

➞ [ProCirc, Interreg VB North Sea Region Programme](#)

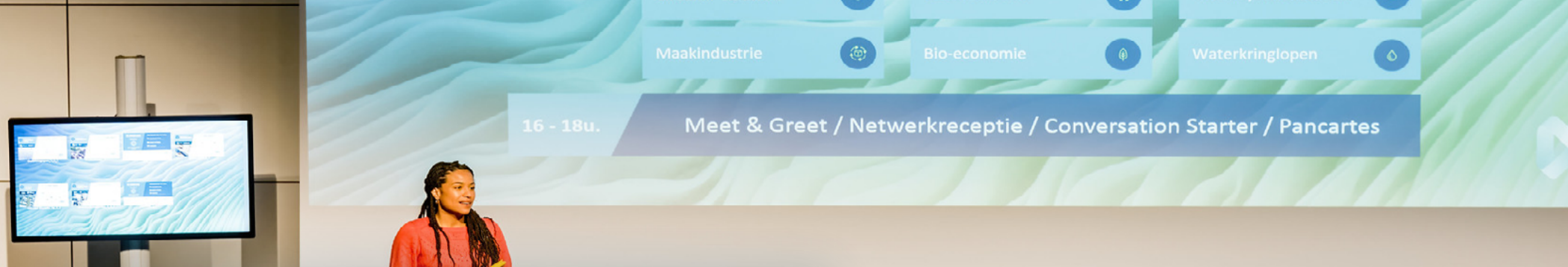
Publicatie

KEUZEGIDS: WASBARE OF WEGWERPLUIERS

Het gebruik van wegwerpluiers zorgt voor 800 tot 1 000 kilo afval per kind over de hele luiersperiode. Wasbare luiers zijn een perfect alternatief. Maar zijn ze wel een haalbare kaart? We zochten het uit en maakten een helder e-book dat jonge ouders en kinderverzorgers een antwoord op al hun vragen, zodat ze geïnformeerd kunnen kiezen voor wasbaar, of niet.

➞ [Naar het blogartikel en het e-book](#)

HEFBOOM COMMUNICATIE

TREKKER: TEAM VLAANDEREN CIRCULAIR

Heldere communicatie werkt versterkend voor alle werkagenda's. Binnen de hefboom communicatie, willen we goede praktijken tonen, nieuwe businessmodellen vertalen naar praktische tools en handleidingen, doeners inspireren, uitdragen dat Vlaanderen een koploper is in de circulaire economie en over resultaten en impact rapporteren naar de politieke overheid. Communicatie verbindt. Het zit verweven in alles wat we doen. In onze nieuwsbrief en op onze social media kanalen trachten we alles te centraliseren en verwijzen we naar de verschillende websites, publicaties en interessante links. Zo bouwen we aan een circulaire community.

MAANDELIJKE NIEUWSBRIEF VERZAMELT CIRCULAIR NIEUWS

Elke maand mailen we een nieuwsbrief naar 6343 geïnteresseerden. De nieuwsbrief staat boordevol circulair nieuws dat we via ons netwerk verzamelen: aankondiging van trainingen, subsidieoproepen, interessante lectuur of podcasts, ... waarmee we circulaire doeners verder kunnen inspireren en informeren. Ook via onze social media kanalen delen we circulair nieuws met onze community. Je vindt Vlaanderen Circulair op Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter.

➡ [Raadpleeg het archief en schrijf je in op onze nieuwsbrief](#)

Publicatie

TOEKOMSTBEELDEN VLAANDEREN CIRCULAIR IN 2050

Met een brede groep stakeholders creëerden we toekomstbeelden voor een circulair Vlaanderen. We schreven ze neer in een lijvig document en illustreerden de ideeën.

Deze visietekst is geen opsomming van ieders individuele opinie. Het is veeleer een tekst die de grootste gemene deler is van de visies en standpunten van de geconsulteerde en betrokken experts. Onze ambitie is om een wervend en inspirerend toekomstbeeld op te maken, gedragen door zoveel mogelijk partijen. We hopen dat deze toekomstbeelden jou kunnen aanmoedigen en helpen bij het bepalen van werkpaden en acties die vandaag en morgen nodig zijn voor de transitie naar een circulaire economie en een duurzame samenleving.

[Download ze hier](#)

Publicatie

VLAAMSE CIRCULAIRE INITIATIEVEN GEBUNDELD

Tussen 2017 en 2021 lanceerden we samen met OVAM vier projectoproepen om innovatieve en waardevolle circulaire economieprojecten te ondersteunen. 130 projecten uit de eerste lichtingen (2017-2018) zijn inmiddels afgerond.

We bundelden hun belangrijkste resultaten en geleerde lessen in een overzichtspublicatie: Portfolio Open Call: een terugblik op 130 innovatieprojecten.

[Download ze hier](#)

PRODUCTEN EN KANALEN

Het begrijpelijk en enthousiasmerend uitleggen van de circulaire economie is een constante in de werking van Vlaanderen Circulair. Daartoe ontwikkelen we - naast de projectspecifieke communicatie die je elders in dit verslag al terugvond - algemene communicatieproducten. We werken ook voortdurend aan onze aanwezigheid op sociale media. Een kort overzicht.

Website (excl. subsites)
6,6k bezoekers/maand

Twitter @CirculFlanders
4,4k volgers

LinkedIn bedrijfspagina
5,9k volgers

Instagram @circular.flanders
2,4k vol

Facebookpagina Vlaanderen Circulair
3,7k volgers

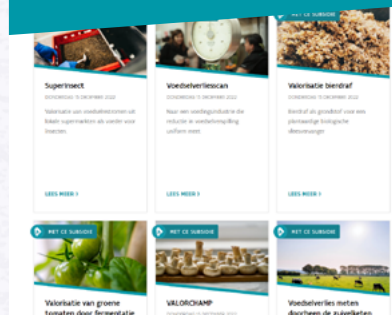
Communicatie is de hefboom bij uitstek om de acceleratie van de CE te realiseren en om de gestelde doelen van 2030 en 2050 te halen. Communicatie werkt verbindend, inspireert en zorgt voor het delen van leerlessen. We brengen mensen samen om te experimenteren en te leren.

Brigitte Mouligneau, transitie manager circulaire economie

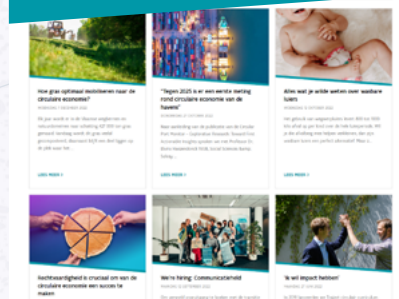
EVENTS

CASES

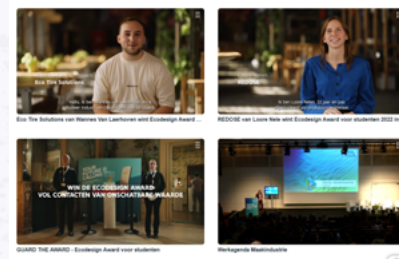
BLOG

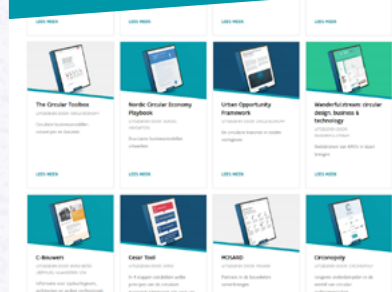
INFOGRAFIEKEN

VIDEO'S

TOOLS

HEFBOOM FINANCIERING

TREKKERS: FEBELFIN EN PMV

Binnen deze hefboom wordt een investeringsbeleid richting circulaire economie uitgebouwd. Het partnerschap zoekt naar investeringsbudgetten om sterke projecten te laten opschalen maar kijkt ook waar circulaire ondernemers nu nog tegenaan lopen in hun zoektocht naar financiering. Het onderzoekt bijvoorbeeld de mogelijkheden om te werken met een fonds voor de circulaire economie.

Onderzoek

ONDERZOEK NAAR FINANCIERING VAN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

KPMG voerde in opdracht van Vlaanderen Circulair een onderzoek naar de financiering van circulaire projecten in Vlaanderen. Mede dankzij het engagement van financiers, circulaire ondernemers en beleidsmakers, werd een gedragen roadmap uitgetekend die in het kader van de hefboom financiering in een concreet uit te voeren agenda wordt vertaald. Kennis- en ervaringsuitwisseling tussen circulaire ondernemers, financiers en beleidsmakers staan hierin centraal om enerzijds de circulaire projecten beter financierbaar te krijgen, en anderzijds het financieringsaanbod beter af te stemmen op de eigenheden van verschillende soorten projecten die duurzame waardecreatie via circulariteitsstrategieën willen realiseren.

PROJECTOPROEP INNOVATIEVE RECYCLAGEPROJECTEN

Vlaanderen wil een toonaangevende recyclagehub binnen Europa worden. Ondernemingen die substantiële investeringen willen doen in innovatieve recyclagetechnologieën, krijgen daar Europese steun voor.

Na een eerste oproep in 2021, ontvingen in 2022 acht innovatieve recyclagetechnieken die de materiaalkringloop sluiten, in totaal 15 miljoen euro steun van Vlaams minister Zuhal Demir.

⇒ [Vlaanderen als recyclagehub](#)

INVESTERINGSSUBSIDIE VOOR DE LOGISTIEK VAN VERSE VOEDINGSOVERSCHOTTEN

Voor de verse voedseloverschotten die vandaag de dag niet allemaal herbestemd en hergebruikt kunnen worden als voeding, heeft minister Zuhal Demir extra middelen voorzien voor 3 vzw's die actief zijn in het herverdelen van deze overschotten (de voedselbanken, de sociale kruideniers en Foodsavers). De vzw's kunnen op deze manier investeren in koeltechnieken en koeltransport. In het voorstel ontvangt elke vzw 240.000 euro subsidie.

HEFBOOM INNOVEREN EN ONDERNEMEN

TREKKER: VLAIO

Innovatie en ondernemerschap zijn belangrijke motoren voor maatschappelijke verandering. De hefboomwerking Innoveren en Ondernemen zet hierop in om de transitie naar een circulaire economie te versnellen.

De trekker van deze hefboom is VLAIO, het Agentschap Innoveren en Ondernemen. VLAIO biedt onder meer financiële ondersteuning, maar zijn brede netwerk wordt ook ingezet om ondernemingen te informeren, sensibiliseren en begeleiden. In 2022 startte daarom 6 circulaire bedrijfsadviseurs, ondersteund door het innovatie-netwerk VLAIO-VC en werden er o.a. subsidies toegekend voor circulaire initiatieven.

We weten dat de omslag naar een circulaire economie een grote uitdaging is en in de hefboom Innoveren en Ondernemen willen we het aanbod van ondersteuning en begeleiding voor bedrijven en organisaties om die stap te zetten zo goed als mogelijk verder uitwerken en optimaliseren.

Geert Thorrez – VLAIO,
trekker Hefboom Innoveren en Ondernemen

Loket

6 CIRCULAIRE BEDRIJFSADVISEURS

Vlaamse bedrijven worden op allerlei vlakken uitgedaagd, zoals de digitalisering, de klimaatverandering, maar ook de fluctuerende grondstofmarkten. VLAIO engageerde 6 circulaire bedrijfsadviseurs om bedrijven, starters en ondernemers te ondersteunen en zet daarbij sterk in op de omschakeling naar een duurzame circulaire economie voor een lagere ecologische voetafdruk en met een betere grondstoffegarantie.

Loket

FINMIX

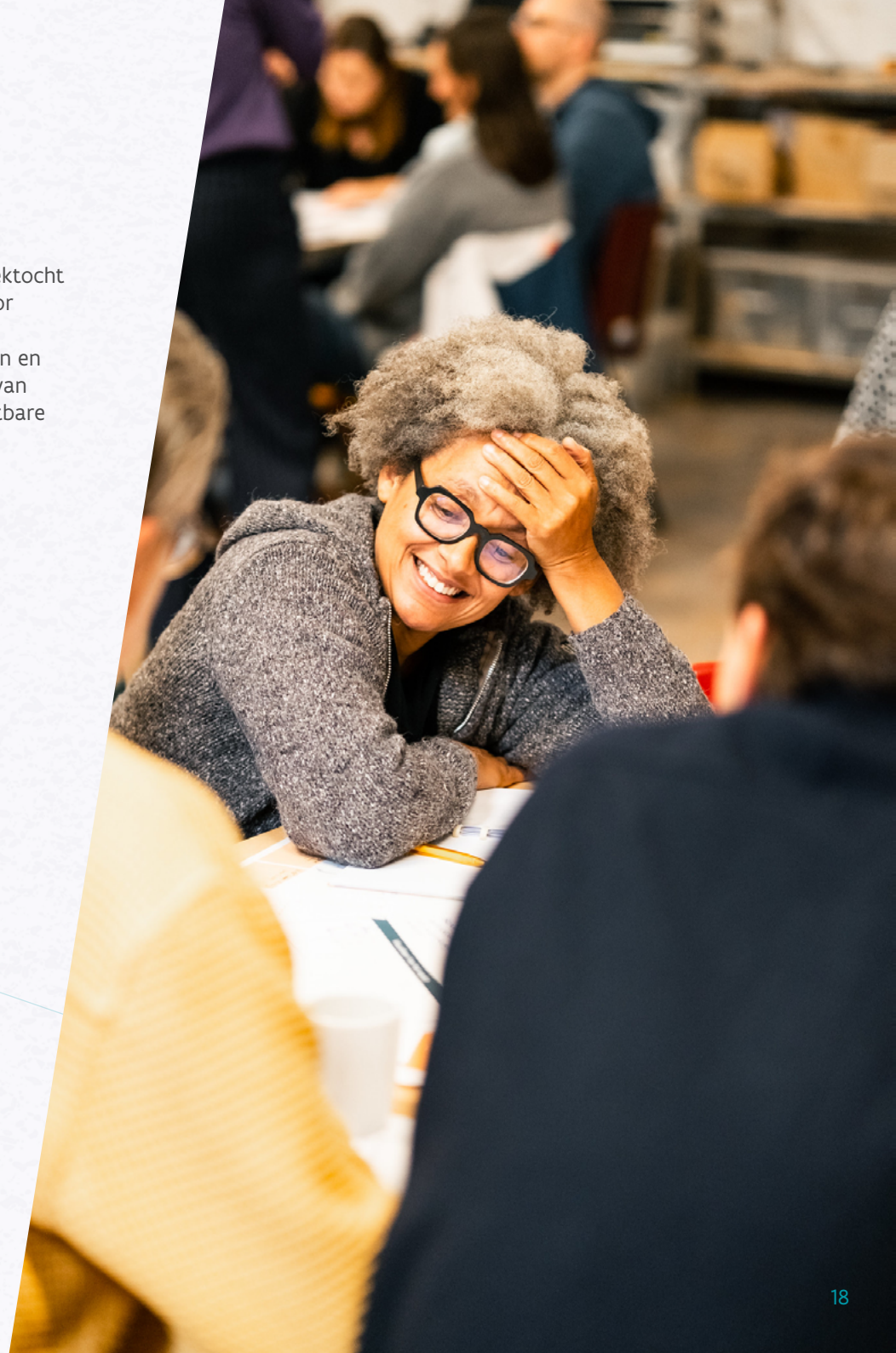
VLAIO heeft met Finmix een succesformule beet om ondernemers te helpen in hun zoektocht naar financiering, en ook in 2022 werden er Finmix-sessies georganiseerd, specifiek voor circulaire ondernemers. Zowel de financiers als de ondernemers staken heel wat op omtrent de financiering van circulaire projecten door de uitwisseling van kennis, vragen en uitdagingen, en vooral het zoeken naar casespecifieke oplossingen. Het support team van Vlaanderen Circulair en de bedrijfsadviseurs van VLAIO hebben hieromtrent een vruchtbare samenwerking achter de rug, die in 2023 tot nog meer Finmix-sessies zal leiden.

⇒ [Pitch in 2023 jouw innovatief idee voor financieringsexperten | Agentschap Innoveren en Ondernemen \(vlaio.be\)](#)

Netwerk

START VAN INNOVATIENETWERK VLAIO-VC

In het partnerschap Vlaanderen Circulair zijn al heel wat acties ondernomen om ambities en mogelijke oplossingen in kaart te brengen. Het is nu tijd om die ambities om te zetten in concrete stappen vooruit. In 2022 werd de samenwerking tussen Vlaanderen Circulair en VLAIO structureel verankerd in het innovatienetwerk Circulaire Economie. Ondernemers die inzetten op circulaire economie zijn crisisbestendiger, ontdekken nieuwe verdienmodellen, zijn minder afhankelijk van schaarse grondstoffen en werken duurzamer.

PROJECTOPROEP VOOR INNOVATIES IN DE CIRCULAIRE VOEDSELKETEN

Omwille van de recente globale uitdagingen, zoals de energiecrisis, de (grondstoffen)crisis in Oekraïne, de enorme inflatie en het feit dat voeding één van de basisbehoeften is, staat het verlies van voedseloverschotten hoog op de agenda. Geproduceerd voedsel dat niet tot op het bord geraakt, betekent een gecumuleerd verlies van energie in elke stap van de waardeketen.

Voedselverlies voorkomen, reduceren, herverdelen, herwerken, ... en voedselreststromen binnen de voedselketen valoriseren, zijn dan ook maatschappelijke topprioriteiten. Begin oktober werd daarom de projectoproep 'Gerichte Call Circulaire Voedselketen' gelanceerd.

De ondersteuning gaat naar projecten die, in partnerschappen, een structurele langetermijnoplossing bieden om voedselverlies te voorkomen en/of voedselreststromen te herwaarderen tot voeding, en dit in een breder kader, tot buiten de eigen bedrijfsgrenzen en/of sector. De oproep past binnen het actieplan van de [werkagenda voedselketen](#) en het actieplan voedselverlies.

Binnen de gerichte call circulaire voedselketen werden 9 projecten gefinancierd die werken aan de preventie van voedselverlies en de hoogwaardige valorisatie van voedselreststromen tot voeding.

➞ [Raadpleeg hier de geselecteerde projecten](#)

Met steun van Vlaanderen Circulair konden we al een eerste projectoproep organiseren rond het thema voedselverlies. Er was veel animo in het veld: er werden maar liefst 39 projectvoorstellen ingediend. 2022 hebben we kunnen afsluiten met de opstart van 9 sterke projecten en bijhorende consortia.

Kris Roels en Ann Nachtergaele
Werkagenda Voedselketen

Publicatie

VELDVERKENNING NAAR BEHOEFTE VOOR HUREN EN DELEN

Gedeeld gebruik is een van de oplossingen om overconsumptie en overproductie tegen te gaan. Samen met WijDelen vzw deden we een veldverkenning voor een Green Deal Huren en Delen. Zo wilden we ontdekken welke behoeften en kansen er zijn voor huren en delen in Vlaanderen – zowel voor professionele als particulieren. De resultaten bundelden we in een online publicatie.

⇒ [Raadpleeg ze hier](#)

De Green Deal Huren en Delen wordt in 2023 gelanceerd!

Project

Netwerk

CIRCULAIR WERK(T): TWAALF HUBS VOOR MEER SOCIAAL EN CIRCULAIR ONDERNEMERSCHAP

In het kader van 'Circulair werk(t)' ondersteunden we samen met het ESF-fonds en het departement Werk en Sociale economie de werking van twaalf sociaal-circulaire hubs, verspreid over heel Vlaanderen. De hubs zijn lokale partnerschappen die nieuw circulair ondernemerschap met een sociale impact een extra boost geven.

Bedrijven met de ambitie om sociaal en circulair te ondernemen, kunnen bij de hubs terecht voor inspiratie, matchmaking en ondersteuning - steeds afgestemd op de lokale noden van hun werkingsgebied. De verschillende hubs verenigen zich in een gezamenlijk lerend netwerk, dat werd opgezet met de steun van de Koning Boudewijnstichting.

⇒ [Dit zijn de twaalf hubs](#)

HEFBOOM JOBS & VAARDIGHEDEN

TREKKER: DEPARTEMENT WSE

De jobs van morgen zullen er ook in de circulaire economie anders uitzien dan die van vandaag. De wereld verandert aan een ongezien tempo. Nieuwe beroepen ontstaan en bestaande beroepen wijzigen onder invloed van regelgeving, producten en diensten, businessmodellen, productieprocessen, innovatie, ... De beschikbaarheid van de nodige competenties en vaardigheden en voldoende gekwalificeerde en wendbare werknemers kan een sterke katalysator zijn voor de circulaire economie in Vlaanderen. Tegelijk moeten we ervoor zorgen dat niemand bij deze transitie uit de boot valt. Met de hefboom jobs en vaardigheden willen we op die grote uitdaging inzetten.

666

In 2022 gaven we 426 studenten en 240 professionals verspreid over heel Vlaanderen de basics van circulaire economie rechtstreeks mee in gastcolleges en CE-sessies.

10

In 2022 waren we rechtstreeks betrokken in de circulaire herwerking of ontwikkeling van 9 opleidingstrajecten binnen het onderwijs en beroepsveld in Vlaanderen, en 1 op Europese schaal voor EURADA (European Association of Development Agencies).

Netwerk

GROOTSCHALIG STUDENTENPARTICIPATIETRAJECT VAN VIVES HOGESCHOOL

Circulaire economie is een vast onderdeel in de Business Management & Entrepreneurship opleiding van Hogeschool VIVES Campus Kortrijk. Tijdens een intensieve driedaagse dachten 150 studenten mee na over manieren om hun campus duurzamer te maken. We leidden dit grootschalige participatietraject mee in goede banen. Er kwamen waardevolle initiatieven uit de bus.

Nieuw

Netwerk

CIRCULAR AMBASSADOR PROGRAM (CAP) TRAINT CIRCULAIRE GANGMAKERS

In september verwelkomden we de eerste 50 enthousiaste deelnemers aan ons splinternieuwe Circular Ambassador Program. Een kleurrijke mix van ervaren professionals en jong geweld die zich engageren om het circulair gedachtengoed te verspreiden in hun omgeving, en zo de transitie een versnelling hoger te schakelen. Binnen het CAP leren ze heel wat over circulair ondernemen.

Minstens even belangrijk: ze krijgen ook de vaardigheden aangeleerd om die kennis om te zetten in actie. Zo worden ze een motor van verandering. De eerste lichting zwaaide af in december. De tweede start in maart 2023 en hierbij krijgen ook kandidaten uit Brussel en Wallonië de kans om deel te nemen in een echte Belgische editie.

We organiseren het Circular Ambassador Program in samenwerking met The Argonauts en Möbius.

➦ [Alle info over het programma via deze link.](#)

➦ [Vind op CircleAid de contacten van de eerste lichting ambassadeurs en van de vele experts uit onze community](#)

Ecodesign

ECODESIGN AWARD ZET CIRCULAIRE ONTWERPEN IN DE KIJKER

De uitreiking van de Ecodesign Award, daar kijken we elk jaar opnieuw naar uit. De keuze was opnieuw moeilijk. Zoveel briljante ideeën voor vernieuwende circulaire, duurzame en ecologische producten en diensten!

[Ziehier, de winnaars en eervolle vermeldingen](#)

HEFBOOM ONDERZOEK

TREKKER: CE CENTER

Er is een groeiende belangstelling voor de circulaire economie, toch is het denken over en het onderzoek en ontwikkeling voor circulaire economie nog erg jong. Er ligt nog een heel domein van onderzoek open. Denk bijvoorbeeld aan het meten van circulariteit, het inschatten van beleidsmaatregelen, het onderbouwen van nieuwe businessmodellen, nieuwe technologieën voor recycleren, ontmantelen en herstel, ... Deze hefboom brengt de onderzoeksnoden om de transitie naar circulaire economie te versnellen in Vlaanderen in kaart, zodat er met onderzoek en ontwikkeling optimaal op ingespeeld kan worden.

Een gesloten kringloop is een voor de hand liggend doel om onszelf te doen floreren en onze planeet in al haar natuurlijke pracht te laten schitteren.

Cristopher Borucki, KU Leuven

CE MONITOR: METEN IS WETEN

Het doel, hoe breed ook, is gekend: streven naar een circulaire economie. Om echter te weten waar we staan en of we op de goede weg zijn, moeten we meten.

Daarom investeert Vlaanderen in de Monitor Circulaire Economie. De monitor brengt meer dan 100 indicatoren in beeld met begeleidende analyses. Het gros van de indicatoren zijn bestaande data die door het Steunpunt Circulaire Economie herwerkt werden, andere worden op maat voor de monitor ontwikkeld.

 [Naar de CE Monitor](#)

CE CENTER: HET BEGIN VAN EEN NIEUW HOOFDSTUK

Op 1 januari 2022 nam het nieuwe CE Center (2022-2026) het roer over van het aflopende steunpunt (2017-2021). Het CE Center bouwt aan een kennisbasis om beleidsmakers vanuit een wetenschappelijke hoek te ondersteunen in de transitie naar een circulaire economie.

Het CE Center nieuwe programma is opgebouwd rond vijf clusters:

1. het verder uitbouwen van de CE monitor die in het vorige Steunpunt ontwikkeld werd,
2. de analyse van scenario's en trends om tot een circulaire economie te komen,
3. het onderzoek naar de socio-economische effecten van de omslag naar een circulaire economie,
4. de identificatie van juridische knelpunten die de transitie belemmeren,
5. de analyse van circulair gedrag.

Het afgelopen jaar was een overgangsjaar, waarbij naast de afronding van een aantal onderzoeksrapporten van het vorige Steunpunt, ook reeds nieuwe onderzoekstopics in gang werden gezet.

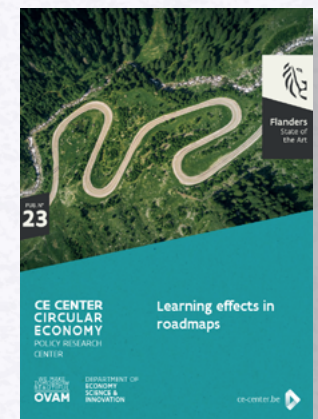
➡ [Alle info over het programma via deze link.](#)

Zo verschenen in 2022 nog drie onderzoeksrapporten en zes wetenschappelijke publicaties van het afgelopen steunpunt.

Het onderzoeksrapport 'Narratives of repair' identificeerde vier discourses over het herstel van elektronische consumentenapparaten in Vlaanderen.

In het onderzoeksrapport 'Grass management' werden mobilisatiestrategieën voor circa 427 000 ton vers gras en 141 000 ton droog gras in de Vlaamse straatbermen en natuurdomeinen besproken.

Het onderzoeksrapport 'Learning effects in roadmaps' bood dan weer een referentiekader voor het opstellen van roadmaps om de transitie naar een circulaire economie te bereiken.

In de wetenschappelijke artikels werd er verder ingegaan op:

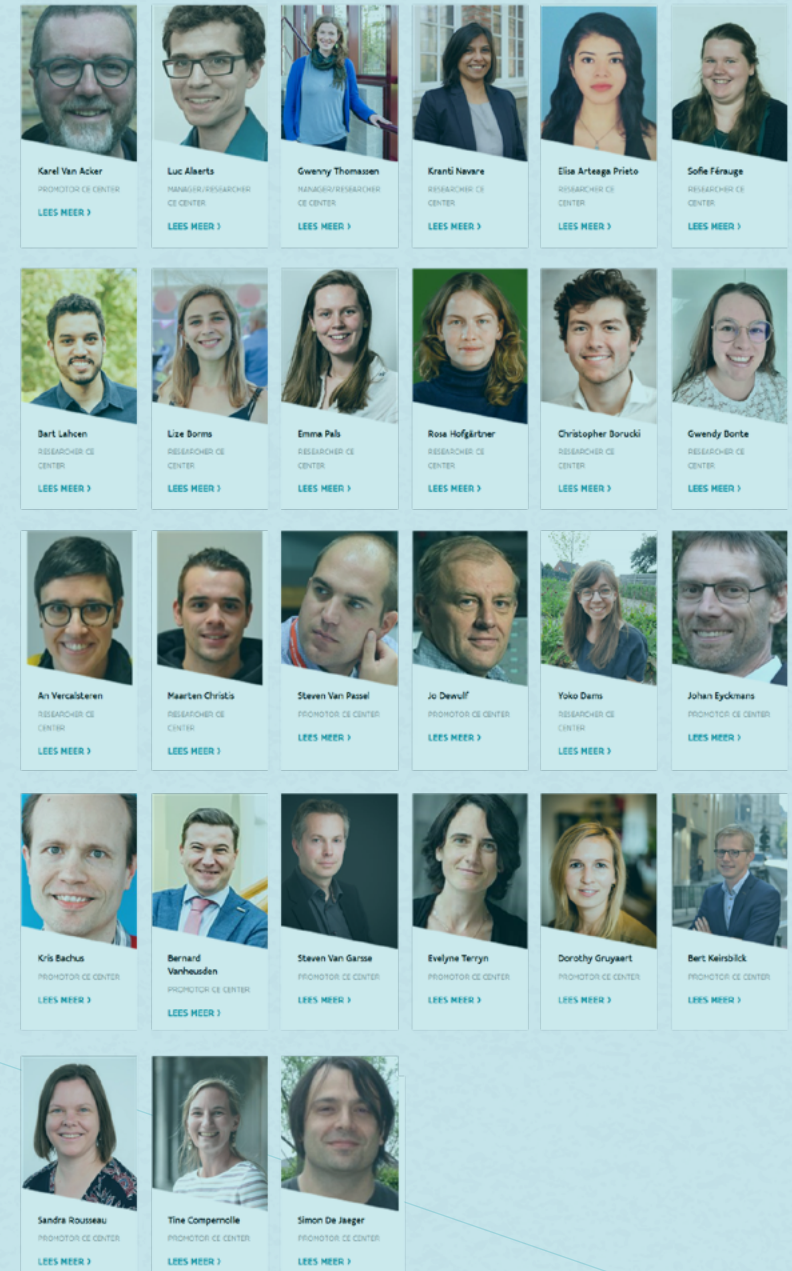
- het methodologisch framework achter de CE monitor: [How to measure a circular economy: a holistic method compiling policy monitors](#)
- het meten van hergebruik in Vlaanderen: [Measuring circular reuse magnitude and replacement rate: a new method](#)
- het bekomen van een circulair voedingssysteem: [How to monitor the progress towards a circular food economy?](#)
- de impact van een verbrandingsbelasting: [How an incineration tax changes waste management practices among firms](#)
- de verwerking van afgedankte zonnepanelen: [The end-of-life phase of PV modules from a circular economy perspective](#)
- de verwerking van verpakkingsafval in Vlaanderen: [The evolution of the post-consumer plastic packaging waste flows in Flanders](#)

LOPEND ONDERZOEK CE CENTER

In 2022 is er naast de onderzoeksoutput van het vorige Steunpunt ook nieuw onderzoek opgestart. Zo wordt er momenteel onder andere volop gewerkt rond:

- de macro-economische impact van circulaire maatregelen in de afval en recyclagesector;
- de beleidstargets rond circulaire economie: hoe kan de reductie van de materialenvoetafdruk met 30% tegen 2030 vertaald worden naar specifieke producten of processen?
- de connectie tussen een circulaire en een low-carbon economy: wat zou de impact van een M-peil zijn op de klimaatdoelstellingen?
- indicatoren aan de productiezijde;
- doctoraatsonderzoeken rond de stock-flow modellering van de circulaire economie en circulair gedrag in het voedselsysteem;
- jobs en skills in de maakindustrie.

Om al dit onderzoek uit te voeren werd een nieuw team van onderzoekers samengesteld bij de verschillende instellingen van het CE Center.

Onderzoek

AANDACHT VOOR 'RECHTVAARDIGE CIRCULAIRE ECONOMIE'

Frans Timmermans, vicevoorzitter van de Europese Commissie stelde ooit: 'The European Green Deal will be just, or will just not be'. En dat gaat ook op voor de circulaire transitie. Ook die moet rechtvaardig zijn; positief voor iedereen, zonder grote winnaars of zware verliezers.

Vlaanderen Circulair onderzocht in samenwerking met het HIVA van de KU Leuven hoe diverse stakeholders in Vlaanderen een rechtvaardige circulaire economie interpreteren, en hoe ze omgaan met elkaars verschillende interpretaties. De onderzoekers voerden eerst een uitgebreide literatuurstudie. Daarna namen ze twintig interviews af en volgden er twee co-creatieworkshops met vertegenwoordigers uit de maatschappelijke vijfhoek (overheid, privé, middenveld, kennisinstellingen en financiële wereld).

Het onderzoek bracht de diversiteit aan interpretaties aan het licht. Het legde de vinger op de spanningsvelden en keuzes tussen de verschillende stakeholders. De dialoog is geopend.

⇒ [Naar het blogartikel en het onderzoeksrapport](#)

⇒ [Relevante actie op federaal niveau](#)

Onderzoek

HOE DE CIRCULAIRE VOORUITGANG IN ONZE HAVENS MONITOREN?

Havens zijn hubs voor de in- en uitvoer van materialen, maar tegelijk ook voor industriële clusters, afvalverwerkende bedrijven en logistieke terreinen waar materialen worden verwerkt en opgeslagen.

In opdracht van Vlaanderen Circulair voerde een team onder leiding van VUB-professor Elvira Haezendonck een verkennend onderzoek uit naar een methode om de voortgang van de circulaire economie in onze havens te monitoren. Niet onbelangrijk, want met Port of Antwerp-Bruges en North Sea Port hebben we twee wereldhavens die een belangrijke rol spelen in de transitie naar een circulaire economie, zowel in onze regio als in Europa.

⇒ [Naar het blogartikel en het onderzoeksrapport](#)

⇒ [Volg alle ontwikkelingen op www.circularports.eu](http://www.circularports.eu)

STUURGROEP VLAANDEREN CIRCULAIR

Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir en Vlaams minister van Economie en Innovatie Jo Brouns zetten vandaag de volgende stap voor Vlaanderen Circulair: van een focus op experimenteren gaan we naar opschaling en veralgemening van goede praktijkvoorbeelden. Paul De Bruycker (CEO van Indaver) is voorzitter. Brigitte Mouligneau is transitie manager.

De dubbele aansturing van ministers Demir en Brouns maakt duidelijk dat de transitie naar de circulaire economie niet alleen een ecologische noodzaak is, maar ook een economische opportuniteit. Niet in het minst op het vlak van innovatie en tewerkstelling.

De stuurgroep is een reflectie van de 'maatschappelijke vijfhoek': overheid, privé, middenveld, kennisinstellingen en financiële wereld.

VOLG ONS OOK IN 2023 OP DE VOET

@vlaanderencirculair

@circular.flanders

@vlaanderen-circulair

@circulflanders

www.vlaanderen-circulair.be

SCHRIJF JE IN OP ONZE NIEUWSBRIEF:

Inschrijven